

Из анала Историјског музеја Србије

ФИНАНСИРАЊЕ И СМЕШТАЈ ИСТОРИЈСКОГ МУЗЕЈА СРБИЈЕ

На састанку у Извршном већу Србије, одржаном 20. V 1968. године, разматрана су питања финансирања и смештаја Историјског музеја Србије.

Састанку су присуствовали: Мирко Поповић, потпредседник Већа, Велибор

Љујић и Ристо Јовановић, чланови Већа, Жика Берисављевић, секретар Републичког секретаријата за образовање и културу, Едиб Хасанагић, директор Музеја и Гојко Лађевић, кустос Музеја.

ИЗБОР УПРАВНИКА МУЗЕЈА

Радна заједница Историјског музеја Србије, на својој другој седници са представницима друштвене заједнице, 6. VI 1968, по предлогу Конкурсне комисије а на основу члана 75. Основног закона о избору радничких савета и других органа управљања у радним организацијама и члана 53. Статута Историјског музеја Србије, донела је

Одлуку

Именује се Едиб Хасанагић из Београда за управника Историјског музеја Србије.

Председник радне заједнице
Бр. 305/1. Борђе Тешић, с. р.

(М. П.)

РЕВИЗИЈА МУЗЕЈСКОГ МАТЕРИЈАЛА

Радна заједница Историјског музеја Србије, на предлог Стручног већа и Управног одбора, на својој 23. седници од 18. XII 1968. године доноси

Одлуку

о утврђивању рока у коме ће се извршити ревизија музејског материјала

1. Прва ревизија музејског материјала у Историјском музеју Србије извршиће се са стањем на дан 31. V 1969. године.

2. Са ревизијом ће се започети 1. I 1969. године, с обзиром на број

експоната у појединим музејским збиркама, а завршити 1. VI 1969.

3. Истовремено ће се извршити и валоризација музејских експоната.

Валоризацију ће извршити иста коми-

сија која врши ревизију на предлог кустоса, руковоаца збирке.

Председник радне заједнице
Борђе Тешић, с. р.

(М. П.)

ОДРЕЂИВАЊЕ МУЗЕЈА КОЈИ ЋЕ ВРШИТИ СЛУЖБУ МАТИЧНИХ МУЗЕЈА

На основу члана 39. Закона о музејима („Службени гласник СРС“ бр. 30/68), Републичко извршно веће доноси

Одлуку

о одређивању музеја који ће вршити послове матичних музеја

Члан 1.

Послове матичних музеја за територију Републике ван територија аутономних покрајина врше, и то:

1. Народни музеј у Београду — у погледу археолошког и нумизматичко-епиграфског музејског материјала, као и музејских предмета ликовне уметности;

2. Природњачки музеј у Београду — у погледу природњачког музејског материјала;

3. Етнографски музеј у Београду — у погледу етнографског музејског материјала;

4. Музеј примењене уметности у Београду — у погледу музејских предмета примењене уметности (уметнички обликовани предмети који служе за употребу или декорацију);

5. Историјски музеј Србије — у погледу музејских предмета који имају својство архивског и књижног материјала, реалија и техничког музејског материјала.

Члан 2.

Ова одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Социјалистичке Републике Србије“.

РИВ број 6

У Београду 8. I 1969.

Републичко
извршно веће

Потпредседник,
Др Станоје Аксић, с. р.

ИЗЛОЖБЕ ИСТОРИЈСКОГ МУЗЕЈА СРБИЈЕ

На четрдесетој седници Стручног већа, од 25. III 1968. године, кустос Љиљана Виторовић реферисала је о раду Историјског музеја на постављању сталне изложбе Војд Карађорђе у Тополу. Прихваћена на овој седници, изложба је свечано отворена 16. фебруара 1969. године.

*

На четрдесет осмој седници Стручног већа, од 6. IX 1968, године, донети су следећи закључци:

Да се на захтев Скупштине општине Лозница припреми концепција изложбе о Церској бици. На истој седници при-

хваћена су излагања кустоса Марије Лукић о отварању изложбе поводом 50-годишњице смрти Душана Поповића, секретара Српске социјалдемократске партије, и кустоса Саве Андрића о отварању изложбе поводом 200-годишњице излагања првог штампаног српског часописа.

Изложба „Захарија Орфелин“, поводом 200-годишњице излагања првог штампаног српског часописа, одржана је од 1. IX до 7. IX 1968. године на Сајму књига.

Изложба поводом 50-годишњице смрти Душана Поповића одржана је од 20. до 30. XI 1968. године у Дому омладине у Београду.

САВЕТОВАЊЕ

На иницијативу Историјског музеја Србије, одржано је 31. V 1968. године саветовање музеја из Србије о теми *Музеји и популаризација народне историје*. Реферате на овом саветовању поднели су: Едиб Хасанагић (Музеји и популаризација народне исто-

рије) и др Сима Ђирковић (Шта је културна историја?).

Саветовању је присуствовало око седамдесет музеалаца из Београда, Крагујевца, Новог Сада, Зрењанина, Кикинаде, Титовог Ужица, Вршца, Чачка, Бачке Луке, Ниша, Сремске Митровице, Шапца и Суботице.

Штампа о изложбама Историјског музеја Србије

САРАДЊА ИСТОРИЈСКОГ МУЗЕЈА СА ШКОЛАМА

У новој школској години наставиће се веома разграната и успешна сарадња Историјског музеја Србије са београдским и другим основним школама у републици. Стална изложба „Устанак 1804“, смештена у конаку у Топчидеру, поново ће привући многе ученике основних и средњих школа, којима ће кустоси Музеја и убудуће одржавати праве мале часове историје.

Музеј ће наставити и своју веома корисну акцију, започету ове године — семинаре за најбоље ученике историје из основних и средњих школа. У историјама Музеја српског устанка одржана су досад, у оквиру семинара, предавања на којима су помоћу експоната

објашњаване следеће теме: „Ликови устаника у делима ликовних уметника“ и „Вук — историчар устанка“. Овог месеца се предвиђа предавање о саобраћају у време устанка, а завршна тема семинара биће „Раднички покрет у Србији на почетку двадесетог века“. То ће бити прилика да се ученицима више објасни и личност Душана Поповића, секретара Српске социјалдемократске партије, чија се 50-годишњица смрти навршава ове године. Тим поводом ће Музеј приредити и малу изложбу фотографија и докумената, која ће се приказати на Коларчевом универзитету, у Дому омладине, и на Радничком универзитету „Ђуро Салај“.

Предавања организована у оквиру семинара изазивају велико интересовање ученика, али Музеј ипак није у могућности да изиђе свима у сусрет због скучених просторија. Сем тога, познато је да предавања и разговори о одређеној теми постижу највећи ефекат ако се организују за мање групе ученика. У семинар су укључени ученици девет београдских основних школа и три гимназије. На завршетку семинара они ће добити награде Музеја и постаће подмладак Друштва пријатеља Историјског музеја.

Семинар и објашњавање ученицима експоната на изложби само је један вид сарадње са школама. О изложби „Устанак 1804“ спровode се у Србији наградне анкете. Кад дођу у Музеј, ученици добијају анкетне листиће са

тако састављеним питањима да на њих не могу одговорити само са „да“ или „не“.

Ова питања постављају се младим посетиоцима изложбе, чијој је теми посвећена и последња свеска „Зборника Историјског музеја Србије“. Ученици који дају најбоље одговоре добијају награду у виду књига чија је тематика историја наших народа.

Ове године, Музеј је своје кустосе упућивао са ђацима на екскурзију у Тополу, Орашац, Смедерево и друга места. Том приликом су ђацима држана предавања о историјским догађајима који су везани за та места. Сличне екскурзије, у сарадњи са Просветно-педагошким заводом Београда, организоване су летос и за наставнике историје.

Танјуг, 6. IX 1968.

НАЈСТАРИЈЕ НОВИНЕ НА СЛОВЕНСКОМ ЈУГУ

*Изложба „Двестагодишњица Славено-сербског магацина“ (1768—1968)
у Београду*

За време одржавања Сајма књига, Историјски музеј Србије приређује изложбу „Двестагодишњица Славено-сербског магацина“.

На изложби ће бити приказани живот и дело Захарије Орфелина, оснивача и редактора овог првог часописа код Јужних Словена — „Славено-сербског магацина“, у коме су изнети разлози његовог покретања и у коме су први пут на српском језику изнете рационалистичке и просветитељске доктрине XVIII века — тј. идеје о ширењу просвете и културе код свих сталеза и свих народа.

Међу изложеним експонатима најзначајније место заузимаће оригинални

примерци првих издања Орфелинових дела, штампаних у Венецији у штампарији Димитрија Теодосија, у Бечу и у Сремским Карловцима („Славено-сербски магацин“, 1768; „Плач Србији“, 1761; „Житије Петра Великог“, 1772; „Буквар“, 1767 итд.). Биће изложени и значајнији бакрорезачки радови Захарије Орфелина, као и део његових рукописа.

Овим скромним обележавањем 200-годишњице „Славено-сербског магацина“ потврђује се Доситејева мисао „да се име Захарије Орфелина неће међу родом заборавити“.

„Политика“, 30. X 1968.

1768-1968

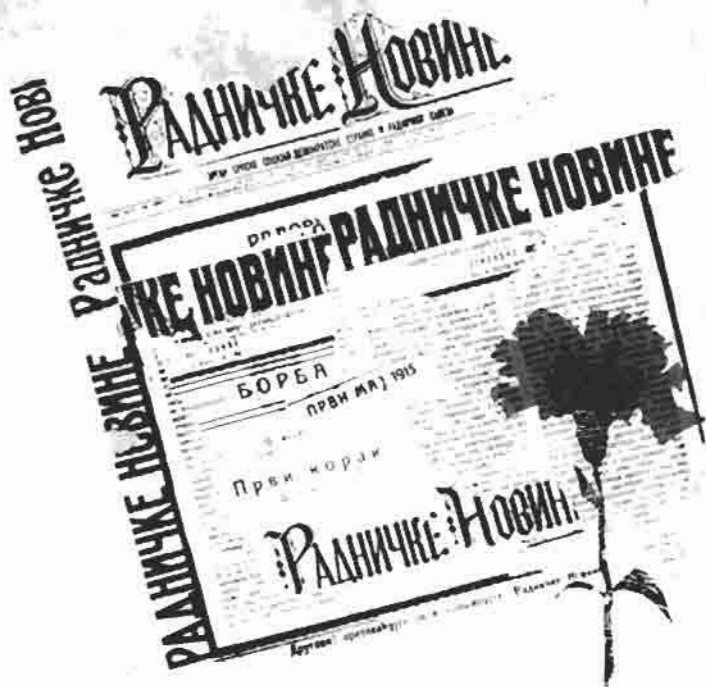
ДВЕСТАГОДИШЊИЦА СЛАВНО-СЕРБСКОГ МАГАЗИНА

Daria Dzelin

**Историјски музеј Србије
Сајам књига 1. XI -- 7. XI 1968**

Факсимил пропагандног плаката за изложбу Двестагодишњица „Славно-сербског
магазина“ (1768—1968)

ДУШАН ПОПОВИЋ

СЕКРЕТАР СРПСКЕ СОЦИЈАЛДЕМОКРАТСКЕ ПАРТИЈЕ
ПОВОДОМ ПЕДЕСЕТОГОДИШЊИЦЕ СМРТИ (1918-1968)
ИСТОРИЈСКИ МУЗЕЈ СРБИЈЕ
ДОМ ОМЛАДИНЕ, ● 20-30 XI 1968

Факсимил плаката штампаног поводом изложбе којом је обележена 50-годишњина смрти Душана Поповића

ИЗЛОЖБА ПОСВЕЋЕНА ДУШАНУ ПОПОВИЋУ

Пре педесет година, у новембру 1918, преминуо је у Лондону секретар Српске социјалдемократске партије Душан Поповић. У знак сећања на овог истакнутог теоретичара социјализма и публицисту, Историјски музеј Србије припрема изложбу, која ће бити отворена 20. новембра у Дому омладине у Београду.

Заједно са Радованом Драговићем и Димитријем Туцовићем, Душан Поповић долази у ред оних људи који су читав свој живот и рад посветили радничком покрету. Врсни новинар и дугогодишњи уредник „Радничких новина“, он је

писао многе уводнике, полемике, приказе, теоријске чланке и критике. Као новинар и идеолог водио је у српском радничком покрету бескомпромисну борбу за слободу штампе и остале грађанске слободе.

Водећи непомирљиву борбу против рата и империјалистичких освајања великих сила, био је доследан пропагатор интернационализма. Душан Поповић је у тријумфу руске револуције видео остварење и победу својих идеја о самоопредељењу народа.

„Борба“, 18. XI 1968.

„ВЕЛИКИ ШКОЛСКИ ЧАС ИСТОРИЈЕ“

У Дому омладине у Београду, где се одржава изложба поводом педесетогодишњице смрти истакнутог лидера Српске социјалдемократске партије Душана Поповића, Историјски музеј Србије организује данас „Велики школски час историје“.

Предавач, сарадник Историјског института за изучавање радничког покрета Србије др Петар Милосављевић, го-

вориће ученицима београдских школа о животу и раду последњег секретара Српске социјалдемократске партије Душана Поповића, о његовој богатој публицистичкој и новинарској активности на пропагирању идеја социјализма. Тема предавања је и раднички покрет Србије у првим два деценијама овог века.

„Борба“ и „Политика“, 24. XI 1968.

ИЗВЕШТАЈ О РАДУ УПРАВНОГ ОДБОРА ИСТОРИЈСКОГ МУЗЕЈА СРБИЈЕ ЗА 1968.

Управни одбор Историјског музеја Србије, од 5 чланова, изабран је, сагласно одредбама Статута Историјског музеја Србије, на састанку Радне заједнице 29. I 1968. године. За чланове Управног одбора изабрани су кустоси: Милена Рашковић, Косана Јочић, Петар Поп-Лазић и Гојко Лађевић, док је пети члан Управног одбора био, по положају, управник Музеја Едиб Хасанагић.

Истовремено су изабрани за заменике чланова Управног одбора: Љиљана Виторовић и Марија Лукић, кустоси, и Мирјана Старчевић, референт за опште послове.

Конституисање новоизабраног Управног одбора извршено је на седници Управног одбора одржаној 1. II 1968. године. За председника Управног одбора поново је изабран Гојко Лађевић, ку-

стос, а за заменика председника Управног одбора Петар Поп-Лазивић, кустос.

Управни одбор изабран за 1968. годину одржао је укупно 19 седница, на којима је разматран низ питања од интереса за Музеј. Питања о којима је расправљао Управни одбор односила су се на рад и финансијско пословање Музеја, на радне односе и личне дохотке радника Музеја, на нормативне акте којима се регулише низ питања из области пословања Музеја, на одбрану и одбрамбене припреме, на предузимање одређених радова везаних за поједине изложбе и на низ других послова из оквира његове надлежности. Конкретније, Управни одбор је разматрао програм рада и извештај о раду у 1968. години; предлог финансијског плана и завршни рачун за 1968. годину (а у току године и шестомесечни и деветомесечни периодични обрачун); извештај комисије за попис (инвентарисање) о извршеном попису средстава Музеја на дан 31. XII 1968. године, као и извештај комисије за ревалоризацију основних средстава Музеја; предлог финансијског плана фонда заједничке потрошње у 1968; предлог расподеле личних доходака по завршном рачуну за 1967. годину. На дневном реду седница Управног одбора налазили су се и нацрти следећих правила: о образовању и коришћењу средстава заједничке потрошње, о систематизацији радних места, о изменама и допунама правилника о личним доходима, о накнадама трошкова за службена путовања, теренски рад и превозне трошкове за долазак на рад и одлазак са рада; о пријему приправника на рад и спровођењу приправничког стажа; о расподели станова и кредитирању стамбене изград-

ње, као и о издавачкој делатности и ауторским хонорарима.

Управни одбор је доносио одлуке о попуњавању упражњених радних места и о престанку радног односа радника Музеја; о времену и дужини трајања годишњег одмора у 1968; о исплати регреса за годишњи одмор радницима Музеја; о накнадама за превоз радника Музеја у току радног времена; о извођењу радова у стану домара у Топчидеру; о преносу основних средстава без накнаде музеју у Тополи, као и неколико комплета „Зборника ИМС“, такође без накнаде, Друштву историчара Србије; усвојен је предрачун за преуређење етнографског дела изложбе у Топчидеру и донета одлука о повраћају раније позајмљених експоната Етнографском музеју и манастиру Рачи, као и одлука о редовном годишњем попису средстава Музеја (инвентарисању).

Управни одбор је разматрао и нека питања у вези са одбрамбеним припремама и о именовању заменика руководиоца одбрамбених припрема у ИМС.

Управни одбор је на дневном реду својих седница имао и разна друга питања, као што су: информација о проблему смештаја Музеја; информација о личним заштитним средствима; обележавање 5-годишњице оснивања ИМС; израда сувенира и узимање кредита од Туристичког савеза Београда; зимско радно време Музеја; набавка и израда изложбених витрина, итд.

Овако велики број питања по којима је Управни одбор заузимао свој став и доносио одлуке или предлоге за Радну заједницу указује на врло широку делатност овог органа управљања у 1968. години.

ПРОГРАМ РАДА
ИСТОРИЈСКОГ МУЗЕЈА СРБИЈЕ У 1969. ГОДИНИ

У 1969. години Историјски музеј Србије радиће на овим задацима:

1. Припрема и отварање изложбе *Раднички и социјалистички покрет у Србији у XIX и на почетку XX века*

2. Припрема и отварање изложбе о *Васи Пелагићу*

3. *Пољопривреда и сељаштво у Србији од најранијих времена до данас*

4. Проширење и рад сталне тематске изложбе у *Топчидеру — Устанак 1804.*

5. *Отварање меморијалне изложбе о Карађорђу у Тополи*

6. Разрада концепције тематске изложбе *Српска култура кроз векове*

7. *Археолошка ископавања и општа историјска проучавања Раса и Купиника*

8. Израда идејног пројекта тематске изложбе о занатима и изложбе о *индустрији и рударству у Србији*

9. Сарадња на поставци сталне изложбе *Лесковац и околина у XIX и XX веку*

10. Издавање *Зборника радова Историјског музеја Србије (серије А, свеска VI)* и друга издавачка делатност

11. Педагошка и пропагандна делатност

12. Откуп и прикупљање музејског материјала; евиденција музејског материјала у другим музејима и сродним установама и код приватних лица

13. Конзервација и рестаурација музејских предмета

14. Сређивање материјала у документационом центру — инвентари, фототека, микротека и хемеротека; попуна приручне библиотеке

15. *Оправка (дренажа) Милошевог конака у Топчидеру*

16. Кадрови

17. Смештај Музеја

18. Друштво пријатеља Историјског музеја Србије.

1. *Тематска изложба „Раднички и социјалистички покрет у Србији у XIX и на почетку XX века“*

Ова изложба припрема се поводом 50-годишњице оснивања Савеза комуниста Југославије.

Изложба треба да илуструје ове основне теме: 1) привредне, политичке и културне прилике у Србији и 2) положај и улогу радничке класе и организованог радничког покрета.

То је комплексна изложба у којој се једна специјална тема (социјалистички покрет) сагледава кроз призму општих привредно-економских, културних, политичких и друштвених прилика у Србији.

Изложба ће, према томе, илустровати ове основне појаве из развоја српског друштва с краја XIX и на почетку XX века: стање и развој пољопривреде у свима њеним гранама и економски и друштвени положај сељаштва; стање и развој заната, индустрије, рударства и трговине и положај занатских, индустријских, рударских и трговинских радника; просветне и културне прилике; међународни положај Србије; балканске ратове и први светски рат; стварање модерне буржоазије и њено економско и политичко организовање; борбу прогресивних снага за демократске друштвене односе; друштвени (економски, политички, културни) положај радничке класе и степен њене организованости у односу на друге снаге српског друштва; значај организованог радничког покрета, његове важније економске, политичке и културне акције и улогу његових истакнутих лидера; међународне везе.

Изложба ће бити приказана и у неким местима Србије, а евентуално и у неким републичким центрима.

2. Припрема и отварање изложбе о Васи Пелагићу (1838—1899)

Ова изложба припрема се поводом 70-годишњице смрти овог истакнутог борца за национално ослобођење и представника утопијског социјализма код Срба у другој половини XIX века.

Изложба ће приказати школовање, просветарски и друштвено-политички рад В. Пелагића, утицај његових многобројних списа, прогоне којима је био изложен. Као илустрација биће презентована сва значајнија дела Васе Пелагића којима је он радио на буђењу националне свести у народу и ширио социјалистичке идеје, као и сви листови у којима је сарађивао.

3. „Пољопривреда и сељаштво у Србији од најранијих времена до данас“

На овој изложби о пољопривреди ради се од 1965. године.

Изложбом треба приказати историјски развој ове најстарије гране привреде, указујући на средства за рад, продуктивност рада и друштвено-економски и политички значај сељаштва.

Изложба ће се ограничити на оне елементе који су одиграли најбитнију улогу у историјском процесу развитка и који се могу на конкретан начин приказати постојећим музејским експонатима, повељама, фрескама, архивским документима, статистикама, фотографијама, пројекцијама итд.

Основа ове изложбе била би средства за рад, њихов неравномерни развој у току низлазних и узлазних кретања привредног развоја у оквиру постојећих друштвено-економских формација, њихово усавршавање кроз промене облика и повећавање њиховог продуктивног учинка.

Упоредо са овим, биће приказан економски и друштвени положај сељака — непосредних произвођача, њихов подређен положај кроз векове, њихово сиромашење у доба развоја капитализма у Србији и садашњи положај.

У овој години радиће се на прикупљању материјала за ову изложбу.

4. Изложба „Устанак 1804.“

Овом изложбом приказан је период од 1804. до 1833. године. Међутим, поставку изложбе треба делимично изменити у том смислу да се потпуније и рељефније прикажу неки догађаји и неке појаве овог историјског периода (као што су: привредне, економске, социјалне и политичке прилике; развој државног и унутрашњег уређења; спољнополитичке везе устаника, др.). Ове измене односе се на постављање нових експоната (и по садржају и по врсти), или на друкчије (по форми) постављање односно на замену постојећих експоната.

Основна замисао овакве допуне и реорганизације изложбе одразиће се на критичнијем избору архивских докумената, на истраживању других, нових експоната, на изради географских карата. Карта битака и бојева у устанку биће допуњена и светлосним ефектима, а уз поједине експонате поставиће се фоно-уређаји за емитовање мањих и занимљивијих литерарних текстова (као што су народне песме и мемоари и путописи савременика).

Изложба ће се допунити и израдом једне увеличане скице Конака, на којој ће бити објашњени распоред и намена свих просторија ове зграде (као споменика културе).

Са овим изменама и допунама изложба ће бити и садржајно и технички илустративнија и привлачнија за посетиоце, нарочито за омладину. Изложба је и иначе једна од најпосећенијих музејских изложби у Београду.

5. Отварање меморијалне изложбе о Карађорђу у Тополи

У Тополи, испод Опленца, налази се део културно-историјских објеката из XIX века — црква, зграда основне

школе, Карађорђевог конак, касарне и хан. Пре више година израђен је план рестаурације ових грађевина. До сада је рестауриран Карађорђевог конак, у коме треба поставити музејску изложбу посвећену Карађорђу.

Музеј је преузео на себе обавезу да припреми ову изложбу у току 1968. године. Рад на изложби је у завршној фази и изложба ће бити отворена у фебруару или марту 1969. године.

Музеј у Тополи обезбедио је финансијска средства за ову изложбу.

6. Разрада концепције тематске изложбе „Српска култура кроз векове“

Током 1967. године размотрена је и сачињена општа концепција ове изложбе, па се започело и са њеном разрадом — текстуалном обрадом појединих делова (култура средњег века, источњачка култура, патријархална култура, доба европеизације и почеци социјализма) и припремама за синопсис. У том циљу ангажовано је више спољних сарадника — универзитетских наставника, научних и стручних радника у појединим институтима и музејима.

Разрада појединих ужих тема, па и целих поглавља, представља озбиљан проблем зато што су то теме које у нашој науци нису обрађиване или су недовољно обрађиване. То је разлог што за све теме још нису пронађени сарадници.

Уз редакциони одбор изложбе, који је припремио идејни пројект концепције и дао опште смернице за њену разраду и реализацију, на изложби ради и пет ужих редакцијских група (према основним темама), чији рад организују кустоси Музеја.

У току 1968. године на овој изложби није рађено, јер није било средстава.

7. Археолошка ископавања и општа историјска проучавања Раса и Купиника

Историјски музеј Србије планира опсежнија проучавања феудалних насеља у Србији и у вези с тим и историје Србије, и то у Расу код Новог Пазара и у Купинику код Обедске баре (Срем). Истраживања би трајала више година.

а) Рас. Немањина престоница, главно место Србије до пред крај XIII века, налазио се близу данашњег Новог Пазара, 7 километара удаљен од њега. У IX веку Рас је најисточније место средњовековне српске државе. У Расу је 1020. године било седиште епископа за српске области. Прва српска државна творевина развила се са Властимиром, Петром и Чаславом, и град Рас у то време постаје српски град. По граду Расу названа је и река Рас, а касније и цела област Рашка.

Касније, у близини Раса, краљ Урош је подигао своју задужбину — манастир Сопоћане, 1246. године.

Привредни значај Раса и његовог краја подигли су радници Рогозне са сребром и Глуховице са железом.

Кад се српска власт раширила далеко на исток и обухватила и Вардарску долину, Рас је напуштен као престоница. Од друге половине XIV века губи се чак и име Раса, а јавља се ново име: Трговиште.

Писани извори о граду Расу, његовом настанку и замирању за дуги период од девет векова врло су оскудни, а надземни остаци утврђења и осталих архитектонских објеката су једва видљиви на терену. Чињеница је да писани извори и видљиви материјални остаци нису довољни за проучавање читавог једног историјског раздобља, те би систематско испитивање самога комплекса локације града Раса, као и тражење нових историјских података, било неопходно. Ова испитивања морала би да се спроведе синхронизовано. Археолошки радови би пружили, несумњиво

во, нове податке у односу на утврђење, подграђе, грађевине цивилног, сакралног и јавног карактера. Покретни налази би допунили оскудну слику материјалне културе за рани словенски период као и рани средњи век, док би ове обе врсте докумената омогућиле историчарима да допуне досадашње резултате својих испитивања.

б) *Купиник*. Утврђење код Обедске баре у Срему. Испитивање остатака феудалних насеља и двораца у српској средњовековној држави представља нову и значајну тему наше археологије, начету тек пре кратког времена. Мада су историчари Стојан Новаковић, Константин Јиречек и др. писали о седиштима српских владара, то је било само на основу историјских извора, доста оскудних у описима детаља, тако да је слика остала непотпуна.

Настао у касном XIV веку (1388. године) као утврђење угарских краљева (*castrum regaliae kulpen*), Купиник се од тога времена стално среће у историјским изворима као значајно место и седиште последњих српских деспота. Сам његов положај на јужној угарској граници, на левој обали Саве, у непосредној близини Обедске баре, диктирао му је и значај у време турског надирања на српску територију под угарском доминацијом. Ови крајеви Срема представљали су у XV и XVI веку последњу оазу српског народа и драгоцен појас одбране јужне Угарске. Тако је Купиник у току свога постојања доживео да буде седиште скоро свих српских деспота, што је довело до подизања бедема и кула као заштите, деспотске палате, цркве, придворне капеле и других помоћних зграда. Опкољен воденим ровом и још једним одбрамбеним појасом, он је био типично утврђење наших равничарских предела, тако безбедно да су у њему писане повеље и дародавнице манастирима у Светој Гори.

Деспот Стефан Лазаревић био је први српски деспот који га је добио на управљање од угарског краља Зигмунда, као један од највећих угарских до-

стојанственика. После његове смрти, град је уступљен великом челнику Радичу Поступовићу. Од 1451. године Купиник се налази у поседу деспота Ђурђа Бранковића.

Бранковићи, потомци последње владајуће династије у Србији, створили су од Купиника своје седиште у времену од 1465. до 1485. године. Најпре га је добио Вук Гргуревић, унук деспота Ђурђа, залебежен у народном сећању као Змај Отгњени Вук, када је 1465. год. прешао из Србије у Угарску. После њега, овде је деспотовао Ђорђе, потоњи владика Максим, митрополит београдски, заједно са братом Јованом и мајком Анжелином. Од 1504. године у Купинову борави Иваниш Бериславић, хрватски великаш и српски деспот, али то је већ време све ближих турских продора, тако да је у једном од њих и Купиново разорено 1521. године. Идуће године обнавља га деспот Стефан Бериславић, али за кратко време, јер са новом најездом утврђење коначно прелази у турске руке.

На основу историјских извора, стања на терену и случајних досадашњих налаза, може се закључити да је Купиник, несумњиво, веома занимљив локалитет, који ће дати значајне резултате како у погледу археолошког материјала средњег века, тј. предмета материјалне културе, тако и у погледу средњовековне архитектуре и урбанизма једног феудалног утврђеног града. Чињеница да од сада нису вршена никаква археолошка истраживања на овоме терену и да се живот града угасио 1522. године, свакако делимично конзервиран под наносима земље, само поткрепљује горње претпоставке.

8. *Израда идејног пројекта тематске изложбе о занатима у Србији и изложбе о индустрији и рударству у Србији*

Стална поставка изложбе Историјског музеја реализоваће се кроз ове тематске изложбе: о пољопривреди, о занатству, о индустрији и рударству,

и о култури. Израда идејних пројеката изложби о пољопривреди и о култури завршена је и пружа могућност радницима и сарадницима Музеја да се упознају детаљније са историјским развојем ових области друштвеног развитка. Да би се стекла сазнања или имале тачне представе и о другим гранама привреде, потребно је по истом поступку већ сада сачинити идејни пројект и таквих тематских изложби. Ово је нарочито значајно због систематског и рационалног откупа и прикупљања музејског материјала — што се у Музеју мора перманентно вршити — а и због разноводног профила стручног кадра у Музеју. Наиме, тематика Музеја је врло комплексна, а кадар је из разних научних дисциплина (историја, историја уметности, историја књижевности, етнологија, археологија и др.), па је необично важно да се он благовремено шире упозна и стекне основна знања и представе и из других области, како би се на адекватан начин могао укључивати у рад на поставци изложбе.

9. Сарадња на поставци изложбе „Лесковца и околина у XIX и XX веку“

Народни музеј у Лесковцу припрема изложбу о историји Лесковца и околине у XIX и XX веку. Изложба је комплексна и обухвата период од 1876. до 1945. године. Уводни део представља историјски период од 1804. године.

Концепцију и синопсис ове изложбе сачиниће Народни музеј у Лесковцу и Историјски музеј Србије. Оба музеја радиће заједнички и на реализацији ове концепције.

Ова изложба — која има значај историјског музеја — биће отворена у октобру 1970. године.

10. Издавање „Зборника Историјског музеја Србије“ и друга издавачка делатност

У 1968. години изашла је из штампе пета свеска Зборника, а за 1969.

предвиђена је шеста свеска. Основне прилоге у овој свесци чине ови радови: Једно сведочанство о устаничким пограничним утврђењима у 1808. години; Уз чланак „Einiges über Serbien und die Ordnung der Dinge daselbst“; Историјски метод Вука Стефановића Караџића и европска историографија; Кнез Милош према Порти и народним покретима у Турској 1828—1839. године; Мали прилози историји Српског фрајкора у аустријској војсци 1788—1814; Покушај Вука Караџића да се домогне руског пасоша; Скупштине и избори народних представника за време прве владе Милоша Обреновића; Мулковна имања београдских Турака 1813. године; Кућа земунског трговца Милоша Урошевића; Једно непознато дело нашег крстореза; Историјски музеји и популаризација народне историје; Анали Историјског музеја Србије.

Поред издавања „Зборника“, Музеј ће у овој години, у сарадњи са Заводом за издавање уџбеника СР Србије, припремити и издати два приручника за историју за ученике основних и средњих школа.

У приручницима ће бити обрађене ове две теме: „Устанак 1804.“ и „Раднички и социјалистички покрет у Србији пре првог светског рата“. То би била специјална врста допунске школске литературе, помоћу које би ученици могли да проширују и допуњују своје знање из посебних тема или појединих важнијих историјских периода и збивања, и то преко илустрација (уметничких слика, фотографија, факсимила и др.) и мањих текстова, који би били или изворног карактера (документи, чланци и слично) или би представљали сажету обраду одређеног питања које се у уџбенику не разрађује а важно је за проширење ученичког знања. У ствари, то би био водич кроз историју — специфичан приручник у речи и слици, по својој концепцији, опреми и привлачности штива знатно различит од класичне историјске читанке.

11. Педагошка и пронагандна делатност

Своју педагошку делатност Музеј за сада углавном развија преко изложбе „Устанак 1804“.

У 1969. години та делатност наста-виће се у овим облицима:

I. Педагошка делатност

а) Посете изложбама

1. Одржавати непосредне везе са школама у Београду и ван њега, у циљу организовања посета изложби. Ради планирања ових посета и налажења начина да оне што боље користе ученицима, укључити се у програм и план рада Просветно-педагошког завода Београда.

Спровести у појединим школама наградну анкету о утисцима са изложбе.

2. Успоставити везе са привредним предузећима и организовати посете радника изложби.

3. За остале грађане вршити пропаганду расположивим средствима информисања (плакати, радио-телевизија, проспекти, шау-картони, сувенири).

4. У сарадњи са Просветно-педагошким заводом Београда поновити стручно предавање за наставнике историје.

5. Приликом изложби „Социјалистички покрет у Србији крајем XIX и на почетку XX века“ и „Васа Пелагић“, посете за школе, војску, раднике и грађане организовати на исти начин као и за изложбу „Устанак 1804.“

6. Систематски проучавати запажања посетилаца изложби.

7. Поводом изложбе о социјалистичком покрету у Србији, са једном београдском школом која носи име неког истакнутог револуционара изградити заједнички програм при прослави дана школе.

б) Предавања

1. Припремити семинар од четири предавања за љубитеље историје у београдским основним школама и гимна-

зијама. Овај семинар трајао би од марта до децембра, а предавања би била везана за изложбу о устанку 1804. и за период 1870—1919. Формираће се четири групе (једна у гимназијама и три у основним школама), а предавања ће се одржавати два пута месечно у просторијама изложби. Теме ће се везивати како за наставу историје тако и за наставу матерњег језика.

Ученици који заврше овај семинар стекли би право на бесплатне улазнице, а они који то желе постали би чланови омладинске секције Друштва пријатеља Историјског музеја Србије.

2. Организовати предавања из области музеологије, историје уметности, етнологије, нумизматике и др. за кустосе Музеја, а нека и за чланове Друштва пријатеља Историјског музеја.

г) Екскурзије

Са заинтересованим београдским школама организовати обилазак неких значајнијих историјских места у Србији (из устанка 1804, првог и другог светског рата и др.).

Са Друштвом пријатеља Историјског музеја Србије испитати могућност организовања једне студијске екскурзије у Румунију или неку другу земљу интересантну за упознавање музеја. Учествовали би и завичајни музеји.

И у ранијим програмима рада истичана је потреба да се стручни кадрови Музеја упознају са сродним музејима у иностранству. Поред стручних екскурзија, овде већ поменутих, под овим се подразумевају и индивидуална студијска путовања у земље у којима су овакви музеји развијени (СССР, Пољска, Чехословачка, Француска), што се може реализовати разменом или другим облицима организовања оваквих одлазака. Искуства стечена у музејима ових земаља значила би озбиљну помоћ у развоју овакве једне сложене музејске установе као што је Историјски музеј Србије.

д) Покретне изложбе

У сарадњи са појединим завичајним музејима, организовати покретну изложбу „Социјалистички покрет у Србији крајем XIX и почетком XX века“. Ова изложба биће пропраћена каталогом или проспектом, разгледницама, предавањима. Изложбу, евентуално, приказати и у појединим републичким центрима.

II. Пропагандна делатност

1. Припремити и штампати пропагандни материјал за изложбу о социјалистичком покрету у Србији крајем XIX и почетком XX века и о Васи Пелагићу (каталог, позивнице, плакат). О изложбама благовремено информисати преко штампе, радија и телевизије. У заједници са Музејом у Тополи и са Скупштином општине Лозница, то учинити за меморијалну изложбу о Карађорђу и за збирку о Церској бици.

2. Сарађивати са листовима и часописима, давати вести о појединим активностима Музеја, објављивати написе стручњака нашег Музеја.

3. Укључити се у програм културне и образовне емисије Телевизије као и у културни преглед Радија.

Испитати могућност да Телевизија снимити емисију у вези са изложбом о социјалистичком покрету у Србији и о Васи Пелагићу. Такође, о Карађорђу и о Церској бици.

4. Наставити пропаганду изложбе „Устанак 1804.“ досадашњим средствима информације (проспекти, разгледнице, плакати, шау-картони, штампа).

5. Испитати могућност организовања филмотеке, да би се уз посете појединих изложби или уз предавања приказивали поједини историјски филмови. Набавити кино-пројектор величине 16 mm.

6. Укључити се у програм рада Туристичког савеза.

7. Поново размотрити могућност с „Путником“ да у своје редовне обила-

ске града укључи и посету изложби у Топчидеру.

8. Организовати продају разгледница и музејских публикација преко аквизитера.

9. За време трајања фестивала документарног филма поставити витрину у холу Дома синдиката.

За реализацију овог програма педагошке и пропагандне делатности треба обезбедити средства у износу од 70.000 динара, и то: за наградне темате у школама и наградне анкете (у књигама) — 1.000 дин.; за пропагандни материјал за изложбу о социјалистичком покрету у Србији и о Васи Пелагићу (каталог, позивнице, плакат) — 15.000 дин.; за набавку кино-пројектора 16 mm — 4.500 дин.; за путне трошкове кустоса за екскурзију са школама — 1.000 дин.; за трошкове организовања покретне изложбе — 20.000 дин.; за трошкове опште потрошње (материјал и услуге) — 20.000 дин.; за разне трошкове (премије, осигурања и др.) — 5.800 дин.; и за амортизацију и доприносе — 2.700 динара.

Овом износу треба додати 30.806 дин. на име личних доходака и 10.700 дин. на име материјалних трошкова, што укупно износи 111.606 динара.

12. Откуп и прикупљање музејског материјала; евиденција музејског материјала у другим музејима и сродним установама и код приватних лица

Пошто је Историјски музеј Србије установа у изградњи, проналажење и откуп материјала представља једну од његових сталних и основних делатности, нарочито у овом периоду.

Откуп ће се вршити путем понуда, огласа и екипним истраживањима.

Увид у материјал и попис материјала вршиће и радници Музеја обиласком музејских и других установа, као што су чинили и до сада. Оваква активност подразумева и посете појединим грађанима код којих се може наћи музејски материјал. Том приликом

обављаће се и микрофилмовање и фотокопирање материјала.

У овој години треба успоставити бољу евиденцију личности и породица код којих се може наћи музејски материјал. У том смислу настојати и да Друштво пријатеља Историјског музеја Србије развије сталну и организовану активност.

13. Конзервација и рестаурација музејских предмета

У току године, у препараторској радионици Музеја, која је амбулантног карактера, обавиће се рад на конзервацији око 300 већих или мањих предмета и на превентивној заштити текстилних предмета. Повериће се, такође, и спољним сарадницима или појединим установама које имају специјализоване радионице нарочито угрожени предмети на конзервацију и рестаурацију. Пошто у Београду има мало препараторских радионица, а и те су заузеле углавном потребама својих установа, то се рад у препараторској радионици Музеја мора боље организовати — и у погледу простора и у погледу обима рада.

Раду на конзервацији и рестаурацији треба посветити велику пажњу, нарочито из ова два разлога: 1) предмети који се набављају, често су у рђавом стању и морају се предузимати хитне интервенције да не би пропали; 2) не може се ни помишљати на излагање угрожених предмета ако на њима нису обављени послови заштите.

Садашњи степен развоја Музеја намеће потребу за бољом техничком опремљеношћу. Уз препараторску радионицу већ је сада неопходно формирати фото-лабораторију за снимање експоната у другим музејима, за рад на терену, за снимање прибављеног материјала за потребе картотеке. До сада се Музеј користио услугама других, али је много рационалније (и економски и организационо) развити властиту фото-лабораторију (која би, временом, могла и другим сродним музејима).

Снимање терена на којима се врше истраживања музејског материјала (откуп, ископавања, историјско-социолошка испитивања у вези са појединим изложбама и др.) и опремање изложби захтевају добро организовану фото-службу, посебно у оваквом једном музеју, у коме фото-материјал има велику примену. Лабораторија би се, међутим, бавила и ксерографисањем писаних и штампаних текстова. Овај начин репродуковања свакако треба у Музеју применити, да би се, када су у питању архивски документи, избегло излагање оригинала и да би се у случају избледелих текстова дали јаснији експонати.

У овој години треба створити могућност да отпочне рад фото-лабораторије, за коју су просторије обезбеђене, и извршити набавку неопходног инвентара (фото-апарат, кино-камера, апарат за увеличавање, пројектор, ксерограф и др.). Такође треба набавити и неке апарате за препараторску радионицу.

14. Сређивање материјала у документационом центру — инвентари, фототека, микротека и хемеротека; попуна библиотеке

Рад на сређивању музејских предмета обухвата музеолошку обраду предмета, инвентарисање и реинвентарисање, снимање и фотокопирање предмета за фототеку, вођење картотеке и сређивање депоа.

Кустоси Музеја дужни су да обраде сваки предмет најкасније за три месеца од дана откупа или пријема. У том смислу рационалније него до сада спроводити поступак откупа материјала у погледу припреме предлога за откуп.

За нормалан рад на микротечи и фототеци треба набавити потребан инвентар и ангажовати квалификованог фотograфа.

Уколико Историјски музеј Србије треба да врши функцију матичног музеја за одређени музејски материјал, у

овој години биће потребно да се установи стање и почне да води евиденција тога материјала у другим музејима.

Библиотека ће се попуњавати књигама и часописима посвећеним историји народа Србије, који ће служити као експонати или као приручна литература. Као приручна литература набавиће се и дела и периодична штампа из области музеологије.

15. *Оправка (дренажа) Милошевог конака у Топчидеру*

Милошев конак у Топчидеру, у коме се налази изложба „Устанак 1804“, изложен је неповољном утицају влаге, и то влаге која потиче од подземних вода. Стога је неопходно извести изолационе радове, у овом случају дренажу, којима би се подземне воде уклониле ван темеља зграде и терена на коме се зграда налази. По мишљењу стручњака, то би вероватно био одводни канал у Топчидерску реку, удаљену око 500 метара од зграде.

С обзиром на врсту експоната, тј. на разне осетљиве материјале који су смештени у згради, а који су често уникати и самим тим незаменљиви, неповољно дејство влаге их озбиљно угрожава и доводи њихов век трајања у питање. Затим сама зграда, која представља споменик културе, руинира се, а електричне инсталације, вероватно и због влаге, не могу да задовоље потребе једне музејске изложбе. Поред тога, на загревање просторија одлазе већа средства него што би то нормално морало да буде.

16. *Кадрови*

У Музеју ради 11 кустоса. Међутим, с обзиром на концепцију Музеја и на непосредне конкретне задатке, овај колектив не може да оствари овакав програм рада. До сада се Музеј максимално користио спољном сарадњом, јер му је природа послова (израда и разра-

да концепција појединих изложби) то омогућавала. За развијенији рад установе, за шири и систематскији рад на откуп и прикупљању материјала и за музеолошку реализацију изложби, неопходно је ангажовати бројно већи стални кадар музеалаца, као што је концепцијом Музеја и предвиђено. Уосталом, и зато што је искуство из сарадње са спољним сарадницима показало да се Музеј на ту сарадњу само делом може ослонити и користити је само у одређеним видовима (тематска обрада појединих питања, консултовања при избору или процени вредности експоната и слично). Стручни практични послови — а таквих има највише — који захтевају добро познавање материје уопште, остају углавном у домену кустоса Музеја.

Тако комплетан састав није могућно сада реализовати, али би већ у овој години било неопходно расписати конкурс за ове кустосе: кустоса за националну историју друге половине XIX века и два кустоса за савремену националну историју; кустоса оријенталисту за период историје турске власти и кустоса социолога. Поред тога, неопходно је попуњити место архитекте.

Музеј сада има два кустоса историчара. Ови, међутим, нису у стању да обухвате тако широку област историје која почиње од доласка Словена на Балкан. Нарочито се осећа потреба за једним историчарем који познаје турски језик.

Досадашњи рад у Музеју показао је да треба ангажовати једног кустоса социолога. То би требало да буде правник, како би се могао бавити и историјом организације и развоја државе и власти.

Поставка изложби једног историјског музеја представља врло тежак проблем, за разлику од поставки изложби неких других музеја (историје уметности, археологије, етнографије и др.). Експонати оваквих изложби претежно представљају папирнат материјал (документе, литературу, фото-снимке и сл.)

и чине изложбу монотомом, ако се не само вешто не комбинују и са експонатима друге врсте, него ако се и технички добро не презентирају (израда и распоред панoa и витрина, правилно коришћење светлосних и звучних ефеката, израда макета, веште комбинације материјала — метала, дрвета, текстила и др.). Да би се то постигло, неопходно је да се добро познаје и концепција Музеја и концепција појединих изложби. Стога Музеј мора да има кустоса архитекту, који би се изграђивао са растом саме установе и који би се ангажовао на техничкој реализацији тематских изложби, сталне поставке и покретних изложби. Овај стручњак проучавао би, с друге стране, онај део концепције Музеја који се односи на историју развоја архитектуре и техничке културе уопште. Музеју би највише одговарало да он буде архитекта за ентеријере.

17. Смештај Музеја

Питање изложбених и радних просторија Музеја поставило се одмах по његовом оснивању. На иницијативу Секретаријата за културу, предложено је да то буде зграда бившег Новог двора, у којој је пре рата био Музеј кнеза Павла. Од постојећих зграда у Београду, ова би најбоље одговарала једном овако комплексном музеју не само због свога историјског карактера него и због својих димензија, архитектонског изгледа и врло прометног места на коме се налази.

Пошто Председништво Народне скупштине СР Србије, које се налази у овој згради, није могло да реши питање свога смештаја, то је Музеј предложио да се усели само у приземне просторије — у којима би се организовале тематске изложбе — и да му се да на коришћење сутерен или део сутерена за смештај експоната.

Било је, такође, предлога да се за Музеј зида нова зграда на релацији

Трг Димитрија Туцовића — Калемегдан, али се о њима званично никад није дискутовало, мада би то било и најбоље решење.

Од других зграда у Београду које имају и културно-историјско обележје, овако комплексној концепцији Историјског музеја одговарале би, евентуално, и ове:

— Зграда Народне банке у Улици 7. јула бр. 12. Подигнута је 1889. године и представља најбоље остварење српске академске архитектуре и најмонументалнију палату тога времена. Поред приземља и два спрата, она има подрум и сутерен погодне за музејски депо.

— Зграда у Немањиној улици бр. 11, у којој је сада Републичко извршно веће. Зграда је подигнута 1935—37. године за Министарство индустрије, шума и рударства. Зграда има сутерен, приземље и четири спрата.

— Зграда у Немањиној улици бр. 15, у којој је сада смештен VII пук ЈНА. Зграда је подигнута 1907. год. у стилу неоренесансе. Поред приземља и три спрата, има подрум и сутерен погодне за музејски депо.

Постојала би и могућност да се Историјски музеј Србије смести у више зграда, под условом да свака од њих обезбеђује постављање једног целовитог дела сталне изложбе (средњи век, Устанак 1804, 1833—1903, 1903—1919, 1919—1941, 1941—1945, период социјалистичке Југославије). Можда би такву могућност организације сталне изложбе могле пружити ове зграде, поред Милошевог конака у Топчидеру:

— Конак кнегиње Љубице у Улици кнеза Симе Марковића бр. 8. Зграда је подигнута 1829—1831. у балканском стилу. Има приземље и спрат. Сада се у њој налази Републички завод за заштиту споменика културе, а по исељењу Завода треба да постане репрезентативна градска кућа.

— Зграда основне школе „Браћа Рибар“ у Улици 7. јула бр. 7. Подигнута

је 1906. године у стилу неоренесансе. Има подрум, сутерен, приземље и спрат.

— Зграда у Улици кнеза Михаила бр. 53—55, у којој се сада налази Ликовна академија. Подигнута је 1889. године у стилу неоренесансе. Има подрум, приземље и спрат.

— Кућа Милана Павловића у Грачаничкој улици бр. 18, у којој се сада налази Криминолошки институт. Подигнута је као приватна кућа 1912. године у стилу сецесије са елементима необарока. Има подрум, приземље и спрат.

— Кућа Алексе Крсмановића у Улици Теразије бр. 34, у којој се сада налази Протокол Државног секретаријата за иностране послове. Подигнута је 1885. год. у стилу необарока и презентује српску грађанску архитектуру са краја XIX века. У овој згради проглашено је стварање Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца 1918. године. Зграда има сутерен, приземље, поткровље и велико двориште.

У зградама бившег Новог двора и Народне банке не би се морале вршити унутрашње адаптације, а у осталим зградама то би се морало чинити у већој или мањој мери.

При решавању проблема смештаја сталне изложбе Историјског музеја Србије треба имати у виду да се поред изложбених просторија и депоа мора обезбедити довољно простора и за педагошку делатност (сале за предавања и филмске пројекције), за повремене тематске изложбе, за библиотеку и документацију, за техничке службе (препараторска радионица, фото-служба и др.).

Питање изложбених просторија Историјског музеја Србије постаје сада врло актуелно, јер се приводе крају припреме изложби на којима се до сада радило. Све те тематске изложбе третирају шире проблеме или веће периоде, па траже и веће просторе. Одговарајуће изложбене просторије тешко је наћи у Београду.

18. Друштво пријатеља Историјског музеја Србије

Друштво је основано 1967. године, са задатком да окупа културне раднике и друге заинтересоване грађане око Историјског музеја Србије.

Своју делатност Друштво ће у 1969. години наставити кроз ове облике рада:

1. Повећати број чланова Друштва пријатеља Историјског музеја Србије.
2. Организовати по једно популарно предавање за чланове Друштва свака три месеца.

3. Организовати предавања у дебатном клубу Друштва једанпут у два месеца, изузев летње месеце.

4. Организовати једну екскурзију за чланове Друштва (посета манастирима, историјским местима у Србији или слично).

5. Формирати омладинску секцију Друштва пријатеља Историјског музеја Србије и изградити програм рада, у који би се укључили предавања, екскурзије, прикупљање музејског материјала.

19. Извршење Програма рада

Овако замишљен Програм рада Историјског музеја Србије у 1969. години претпоставља финансијска средства у износу од 1,703.250 дин., од чега за изложбе (концепције, истраживања, пропаганда, откуп и др.) 1,087.130 дин. (заједно са материјалним трошковима), а 616.120 дин. за личне дохотке (рачунајући нове кадрове и ауторске хонораре спољним сарадницима).

Постављањем предвиђених изложби Историјски музеј Србије истовремено решава и питање уређења изложбених просторија, тј. инсталирање паноа, витрина и других неопходних техничких средстава. Овим тематским изложбама ствара се и фонд експоната. Зато што Музеј кроз ове изложбе организује и своју сталну поставку и долази до музејског материјала, у првим програмима рада јављају се и знатни финансиј-

ски издаци за откуп и техничка помагала, који, у ствари, значе инвестирање за његово стварање као целовите установе.

*

Историјски музеј Србије је нова установа, сложена и оригинална по тематици којом се бави. По замисли оснивача, Музеј својом делатношћу треба да озбиљно помогне и развој многобројних завичајних музеја (са којима је већ успоставио сарадњу). Међутим, досадашња брига Републичког извршног већа, као оснивача, била је више него

недовољна, како у погледу средстава тако и у погледу смештаја. Стога је неопходно да се, ради бржег и организованијег реализовања концепције Музеја, заједница знатно више заинтересује за ове задатке и проблеме Музеја, као што је то учињено са неким већим установама (Музеј савремене уметности, Народни музеј, Народна библиотека, Опера).

Музеј, управо, претендује на посебно финансирање из средстава буџета Републичког извршног већа и на право правилнијег третмана приликом расподеле средстава из Републичког фонда за унапређивање културних делатности.